

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 21.2.2007
KOM(2007) 60 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

YHTENÄISMARKKINAT KANSALAISIA VARTEN

Väli­raportti kevään 2007 Eurooppa-neuvostolle

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
2.	Visio uudelle vuosituhannelle	5
3.	Yhtenäismarkkinoita koskevan vision toteuttaminen	8
4.	Päätelmät	11
Liite: yhtenäismarkkinoiden tähänastiset saavutukset		12

”Eurooppaa ei rakenneta valmiiksi kerralla eikä yhden ainoan suunnitelman mukaisesti. Se rakennetaan konkreettisin saavutuksin.” (Robert Schuman)

1. JOHDANTO

Yhtenäismarkkinat ovat yksi Euroopan unionin konkreettisista saavutuksista. Kansalaisille ne merkitsevät oikeutta elää, työskennellä, opiskella tai jäädä eläkkeelle jossakin toisessa EU-maassa. Kuluttajille yhtenäismarkkinat näkyvät parempina laatu- ja turvallisuusnormeina sekä laajempaa tuote- ja palveluvalikoimana, joka on tarjolla aiempaa edullisemmin hinnoin. Yrityksille ne merkitsevät toimimista yhteisten sääntöjen mukaan ja pääsyä 500 miljoonan kuluttajan kotimarkkinoille. Euroopalle kokonaisuutena ne merkitsevät avoimempaa yhteiskuntaa ja kilpailukykyisempää taloutta, jossa syntyy uusia mahdollisuuksia, kunnioitetaan sosiaalisia oikeuksia ja pidetään hyvää huolta terveydestä, turvallisuudesta ja ympäristöstä.

Sen jälkeen, kun komissio käynnisti sisämarkkinoita koskevan aloitteen vuonna 1985, yhtenäismarkkinoilla on onnistuttu hyvin suuressa määrin muuttamaan todellisuudeksi yhteisön perustamissopimuksessa esitetty neljä vapautta – henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääoman vapaan liikkuvuuden. Tämä on mahdollistanut yhtenäisvaluutan kehittämisen ja tuonut Euroopan kansalaisille ja yrityksille konkreettisia etuja – rajatarkastusten poistaminen, kilpailua edistävä yritysten toimintaympäristö, mahdollisuus opiskella tai tehdä työtä toisessa jäsenvaltiossa sekä lentolippujen ja mobiiliyhteyksien halpeneminen ovat niistä muutamia esimerkkejä¹.

Yhtenäismarkkinat ovat myös tuoneet merkittäviä etuja EU:n taloudelle kokonaisuudessaan. Arvioidaan, että vuosina 1992–2006 yhtenäismarkkinoiden ansiosta saavutettu hyöty vastaa 2,2 prosenttia EU:n BKT:sta ja että niiden ansiosta on kyetty luomaan 2,75 miljoonaa uutta työpaikkaa. Yhtenäismarkkinahanke on ollut paljon enemmän kuin pelkkä talouspoliittinen päätös. Alusta lähtien sen rinnalla on toteutettu EU:n rakennerahastojen tuella sosiaali- ja aluepoliittista toimintaohjelmaa, jonka ansiosta eri alueilla elävät kansalaiset ovat päässeet osallisiksi markkinoiden avautumisen mukanaan tuomista eduista.

Yhtenäismarkkinoista on euron ohella tullut symboli, joka kuvastaa jäsenvaltioiden halua työskennellä yhdessä oikeusvaltioperiaatetta noudattaen sekä keskinäistä kunnioitusta ja luottamusta edistäen. Niinpä EU, joka on usein vahvistanut maailmanlaajuisia normeja, on toiminut edelläkävijänä osoittamalla, että kilpailuun perustuvat avoimet markkinat voivat kehittyä rinnan sosiaalisten, ympäristöä koskevien ja terveydellisten vaatimusten edistämisen kanssa.

Yhtenäismarkkinat ovat dynaaminen, jatkuvasti kehittyvä ja uusiin muutoksiin mukautuva järjestelmä, ja sellaisena ne eivät voi koskaan olla täysin ”valmiit”. Useimmilla aloilla on jo olemassa vankka yhtenäinen sääntelykehys, mutta puutteitakin on vielä eikä sääntöjen soveltaminen ja soveltamisen valvonta ole vielä kaikilta osin toteutunut. Uudenlaisia esteitä ilmaantuu markkinoiden kehittyessä. On tärkeää pystyä säilyttämään edut, joita yhtenäismarkkinat ovat tuoneet kuluttajille ja pienille yrityksille, ja huolehdittava siitä, että ne koituvat näiden hyväksi koko laajuudessaan. Liikkuvuus saa uusia muotoja, ja työntekijöiden liikkuvuutta ohjaavat säännöt kaipaavat uudistamista.

¹ Liitteessä esitetään lisää esimerkkejä yhtenäismarkkinoihin liittyvistä saavutuksista.

Kun yhtenäismarkkinahankkeen alkuperäisenä tarkoituksena oli pääasiallisten liiketoimintaa haittaavien, valtioiden rajat ylittävien esteiden poistaminen, olisi yhtenäismarkkinoiden kehityttävä uudella vuosituhanella siten, että ne toimisivat paremmin ja tuottaisivat laajentuneessa unionissa yhä konkreettisempia etuja Euroopan kansalaisille, yrittäjille, työntekijöille ja kuluttajille.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi olisi uuden vuosituhanen yhtenäismarkkinoilla hallittava seuraavat muutokset:

- globalisaatio, joka tarjoaa paljon mahdollisuuksia mutta on myös lisännyt eurooppalaisten yritysten kilpailupaineita ja hämärtää yhä enemmän sisä- ja ulkomarkkinoiden välistä eroa;
- osaamistalouden mukanaan tuomat rakenteelliset muutokset, palvelujen kasvava merkitys taloudessa, kasvava riippuvuus energiasta, ilmastonmuutos ja väestön ikääntyminen;
- laajempi, moninaisempi EU, joka on kasvanut 12 jäsenmaan yhteisöstä 27 jäsenmaan unioniksi.

EU:n yhtenäismarkkinat tarjoavat eurooppalaisille vakaan perustan, jolla toimien voidaan sopeutua tähän muuttuvaan todellisuuteen. Markkinoiden on kuitenkin kehityttävä ja mukauduttava, jotta ne voisivat säilyttää merkityksellisyytensä ja edistää talouskasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Edistämällä laatuvaatimusten ja -normien kehittämistä malliksi globaaleille normeille yhtenäismarkkinat luovat Euroopan kansalaisille ja yrityksille edellytykset käyttää hyödykseen globalisaation tarjoamat mahdollisuudet.

Tässä väliraportissa esitetään visio uuden vuosituhanen yhtenäismarkkinoita varten. Syksyllä 2007 on tarkoitus esittää sen jatkoksi yhtenäismarkkinoita koskeva laaja-alainen tarkastelu sekä ehdotukset jatkotoimia varten.

Raportti perustuu julkisen kuulemismenettelyn päätelmiin, useisiin Eurobarometri-kyselyihin ja julkiseen kuulemistilaisuuteen² sekä EU:n muiden toimielinten panokseen³. Sen tavoitteena on esitellä alustavat suuntaviivat meneillään oleva tarkastelu varten ja hahmotella tulevaisuuden yhtenäismarkkinoille uutta visiota.

² Asiakirjoihin ja päätelmiin voi tutustua osoitteessa:

http://ec.europa.eu/internal_market/strategy/index_en.htm.

³ Ks. Euroopan talous- ja sosiaalikomitean 17. tammikuuta 2007 antama lausunto aiheesta yhtenäismarkkinoiden tarkastelu INT/332 – CESE 89/2007 EN/o.

2. VISIO UUELLE VUOSITUHANNELLE

Uuden vuosituhan Eurooppa on erottamaton osa maailmantaloutta. Sen vauraus perustuu nyt ja jatkossakin esteistä vapautumiseen ja markkinoiden avaamiseen. Tämä avautuminen on ollut mahdollista ja helpompaa hyvin laaditun sääntelykehysten ansiosta. Yhtenäismarkkinoiden periaatteet ovat edelleen pitävät. Uuden vuosituhan haasteena on mukauttaa näitä periaatteita varmistamalla oikeanlainen sääntelykehys, huolehtimalla siitä, että markkinat toimivat asianmukaisesti, parantamalla kilpailukykyä sekä reagoimalla dynaamiseen muutokseen, joka on välitön seuraus Euroopan sitoutumisesta maailmantalouteen. Uuden vuosituhan yhtenäismarkkinoiden tavoitteena on saada markkinat toimimaan aiempaa paremmin Euroopan kansalaisten, kuluttajien ja yritysten eduksi ja parantaa Euroopan kilpailukykyä ja kestävyttä. EU:n on varmistettava, että markkinoiden avaaminen ja kilpailun lisääntyminen johtavat oikeudenmukaisiin kaupankäyntitapoihin kuluttajien hyvinvoinnin lisäämiseksi ja että ne tukevat edelleen talouskasvua ja työpaikkojen luomista. EU:n on myös valmistauduttava hallitsemaan tehokkaasti avoimeen talouteen väistämättä liittyvät turvallisuus- ja terveysriskit.

Hyvin toimivat yhtenäismarkkinat, jotka perustuvat vankkaan mutta silti joustavaan sääntelykehykseen ja vakaaseen valuuttaan, ovat keino monenlaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Ne parantavat elämän laatua, edistävät innovointia, tukevat kasvua ja työllisyyttä ja tuovat etuja eurooppalaisille kuluttajille. Ne ovat keino vastata globalisaatioon ja vaikuttaa siihen. Ne lisäävät sisäistä kilpailua, joka on edellytys ulkoisen kilpailukyvyn kehittymiselle. Ne tukevat yhteisen näkemyksen omaksumista turvallisuus-, terveys-, työ- ja ympäristönormeihin, jotka ovat edellytys ilman vääristymiä toimiville yhtenäismarkkinoille ja joita eri puolilla maailmaa toimivien kumppanien on noudatettava, jos ne haluavat päästä osallisiksi yhtenäismarkkinoiden tarjoamista eduista. Yhtenäismarkkinoiden säännöt ja normit ulottuvat EU:n rajojen ulkopuolelle Euroopan talousalueen ja yhä kasvavassa määrin myös Euroopan naapuruuspolitiikan vaikutuksesta. Muu maailma katsoo usein Eurooppaa kohti ja omaksuu siellä asetettuja normeja. Tämä hyödyttää niitä, jotka jo ovat valmiita noudattamaan näitä normeja, ja parantaa varmasti elin- ja työoloja kaikkialla maailmassa.

Uuden vuosituhan yhtenäismarkkinat ovat:

- **Kuluttajien ja kansalaisten yhtenäismarkkinat.** Yhtenäismarkkinat tuovat kuluttajille etuja laajentamalla valinnanmahdollisuuksia ja alentamalla hintatasoa sekä suojaavat kuluttajia elintarvike- ja tuoteturvallisuusstandardein, huomattavin henkilötietojen suojaa koskevin oikeuksin sekä epäterveen kilpailun ja kaupan vastaisiin määräyksiin. Yhtenäismarkkinat ovat alentaneet hintoja ja lisänneet valinnanmahdollisuuksia erityisen tehokkaasti lentoliikenteen, televiestinnän ja euroina maksettavien rajatylittävien maksujen aloilla. Ne ovat luoneet työtilaisuuksia ja helpottaneet henkilöiden liikkuvuutta ja opiskelijavaihtoa.

Vielä on kuitenkin panostettava siihen, että markkinoiden edut ilmenisivät selvemmin taloudellisen toiminnan eri aloilla ja että luottamus tuotteiden ja palvelujen laatuun kasvaisi. Tämä koskee kotimarkkinoilla tuotettujen tuotteiden ja palvelujen lisäksi myös tuontia, ja erityisesti uusia tärkeitä aloja kuten terveyspalveluja.

Sähköisen kaupankäynnin ja rajojen yli tapahtuvan ostoksilla käynnin myötä on lisäksi entistä tärkeämpää vahvistaa kuluttajien asemaa ja vähentää kuluttajansuojasääntöjen hajanaisuutta.

- **Yhdentyneen talouden yhtenäismarkkinat.** Toimivat, yhdentyneemmät yhtenäismarkkinat sekä oikeudenmukainen ja tehokas kilpailuympäristö ovat olennaisen tärkeitä, jotta yrityksillä olisi kaikkialla EU:ssa tasavertaiset toimintaedellytykset ja niitä ja erityisesti pk-yrityksiä saataisiin kannustettua lisäämään rajatylittävää toimintaa. Edettäessä kohti eurooppalaisia työmarkkinoita liikkuvuus saa uusia muotoja ja työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ohjaavat säännöt kaipaavat uudistamista.

Eurosta tulee vähitellen useimpien jäsenvaltioiden käyttämä valuutta, ja sen käytön laajentumisella on keskeinen merkitys yhtenäismarkkinoiden koko potentiaalin hyödyntämiselle. Yhtenäisvaluutta lisää yhtenäismarkkinoiden läpinäkyvyyttä, sillä sen avulla kuluttajat voivat helpommin vertailla tavaroiden ja palvelujen hintoja ja yritykset kustannuksia.

Luomalla syvemmät, joustavammat ja monipuolisemmat, koko Euroopan kattavat rahoitusmarkkinat yhtenäismarkkinat ja yhtenäisvaluutta parantavat yhdessä sekä yksityisten kansalaisten että yritysten rahoitustilannetta ja lujittavat EU:n kestävyyttä rahoitusmarkkinoiden ulkoisia häiriöitä vastaan. Jatkamalla investoimista Euroopan laajuisiin verkkoihin ja verkkotoimialojen markkinoiden avaamista EU:n talouden yhdentymistä saadaan edelleen syvennettyä.

- **Osaamisyhteiskunnan yhtenäismarkkinat.** Yhtenäismarkkinoilla olisi yhä enemmän keskityttävä parantamaan markkinoiden toimivuutta sellaisille tavaroille ja palveluille, joiden tuotanto perustuu osaamiseen ja teknologiaan, tuettava dynaamisia nopeasti kasvavia aloja ja luotava markkinaedellytyksiä, jotka lisäävät innovointia uusien edelläkävijämarkkinoiden myötä.

Markkinat ovat edelleen liian hajanaiset osaamistalouden kannalta tärkeillä aloilla kuten televiestinnän alalla. Myös muilla palvelualoilla on jäljellä vielä huomattavia esteitä. Teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmän kustannustehokkuuden, laadukkuuden ja oikeusvarmuuden parantaminen ja uusien tieto- ja viestintäteknologioiden käytön levittäminen koko Euroopan laajuudessa on keskeisen tärkeää tutkimus- ja innovointipotentiaalin hyödyntämisen kannalta.

Samaan aikaan tarvitaan helposti hallinnoitava, joustava ja tulevaisuuteen suuntautunut sääntelykehys, joka auttaa ennakoimaan muutosta ja keventää sitä.

- **Hyvän eurooppalaisen sääntelyn yhtenäismarkkinat.** Yhtenäismarkkinoiden onnistuminen on osittain perustunut johdonmukaiseen ja tehokkaaseen sääntökokonaisuuteen. Yhtenäismarkkinahankkeessa on ollut kyse yksinkertaistamisesta, kun monilla aloilla kansalliset säännöt ja määräykset on korvattu yhteisillä koko yhteisön kattavilla säännöillä. Esteiden poistaminen on edennyt rinnan uusien sääntöjen vahvistamisen kanssa yhdenmukaistamalla tai vastavuoroisesti tunnustamalla kansallista lainsäädäntöä, mihin sisältyy myös työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen sekä terveyttä ja turvallisuutta sekä ympäristönsuojelua koskevien lakien antaminen.

Nyt on otollinen aika tutkia saatujen kokemusten perusteella, kuinka nämä lait on pantu täytäntöön ja ovatko ne vaikuttaneet ennakoidulla tavalla. Yhtenäismarkkinoiden edut eivät toteudu, jos sääntöjä ei sovelleta asianmukaisesti, jos lakeja ei panna täytäntöön, jos myönnettyjä oikeuksia ei kunnioiteta tyydyttävällä tavalla, jos määräysten soveltaminen tulee liian kalliiksi tai jos sääntöjä rikotaan esimerkiksi kilpailua rajoittavin toimin tai käymällä laitonta kauppaa.

Lakien täytäntöönpanon parantamiseen on siis panostettava jatkuvasti. Se edellyttää kansallisten viranomaisten ja EU:n välistä tiivistä koordinoitua ja jäsenvaltioiden hallinnollisen yhteistyön tehostamista esimerkiksi lisäämällä tietotekniikan käyttöä rahoituspalvelujen, kilpailu- ja kuluttajaoikeuden, lainkäytön, verotuksen, tulliasioiden ja poliisitoiminnan aloilla. Se edellyttää myös kriittistä arviota siitä, kuinka voimassa olevia lakeja voitaisiin parantaa, jotta voitaisiin nähdä, mikä toimii ja mikä ei, sekä selvittää, kuinka hallinnollista työtä voitaisiin vähentää – ja tehdä tarvittavat muutokset esimerkiksi lainsäädäntöä yksinkertaistamalla ja/tai kumoamalla. Sääntöjen parempi soveltaminen ja soveltamisen valvonta on olennaisen tärkeää, jotta voitaisiin taata kuluttajien ja yritysten tarvitsema oikeusvarmuus, ennustettavuus ja vakaus yhtenäismarkkinoilla.

- **Kestävän Euroopan yhtenäismarkkinat.** Yhtenäismarkkinat ja neljä vapautta toimivat katalyyttinä muutokselle ja edistävät innovointia ja tuottavuuden kasvua, jotka puolestaan luovat työpaikkoja ja vaurautta hyvinvoinnin ja paremman elämänlaadun perustaksi. Viime vuosina monet Euroopan kansalaiset ovat kuitenkin ilmaisseet huolensa globalisaation havaituista kielteisistä vaikutuksista. On tärkeää ennakoida muutosta ja tukea ihmisiä ja aloja, joihin markkinoiden avautumisella on välitön vaikutus; kysymys on sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta.

Huolestuneisuutta on herättänyt myös luonnonympäristöön kohdistuva kasvava paine, jota globalisaatio ja nopeasti kasvavien talouksien ilmaantuminen eri puolilla maailmaa aiheuttavat. On varmistettava, että yhtenäismarkkinat ylläpitävät ja edistävät ympäristönsuojelun korkeaa tasoa. Ympäristönormeilla on puolestaan kannustettu sellaisten ympäristöteknologioiden kehittämistä ja käyttöä, joiden ansiosta eurooppalaiset yrittäjät ovat saaneet ensimmäisen toimijan kilpailuedun maailmanmarkkinoilla.

Yhtenäismarkkinoiden sosiaalisten ja ympäristöä koskevien näkökohtien korostaminen on keskeinen edellytys sille, että suuri yleisö hyväksyy yhtenäismarkkinat keinoksi parantaa elämänlaatua. Se merkitsee investoimista tulevaisuuteen. Tämän vuoksi markkinoiden avaamisen rinnalle tarvitaan alue- ja työllisyyspolitiikkaa, elinikäisen oppimisen politiikkaa ja sosiaali- ja ympäristöpolitiikkaa, joilla huolehditaan siitä, että ihmiset, yritykset ja alueet pystyvät mukautumaan muutokseen ja saamaan siitä etua.

- **Maailmalle avoimet yhtenäismarkkinat,** jotka toimivat maailmanlaajuisesti sovellettavien normien asettajana. EU ei voi taata vaurautta katsomalla sisäänpäin – sen on käytettävä sisäisiä vahvuuksiaan ja tukeuduttava niihin maailmantalouden tasolla. Yhtenäismarkkinat tekevät Euroopasta houkuttelevan

muun maailman sijoittajien ja yritysten silmissä.

Yhtenäismarkkinat ovat vauhdittaneet muun muassa tuoteturvallisuuteen, ympäristönsuojeluun, arvopaperikauppaan ja yrityshallintoon liittyvien sääntöjen ja normien laatimista, ja nämä edistävät maailmanlaajuisesti sovellettavien normien asettamista. Ne antavat EU:lle mahdollisuuden vaikuttaa maailmanlaajuisesti sovellettaviin normeihin ja varmistaa sen, että maailmanlaajuisessa kaupassa ja sijoitustoiminnassa sovelletaan oikeudenmukaisia sääntöjä. Tulevaisuuden yhtenäismarkkinoiden olisi oltava lähtökohta kunnianhimoiselle globaalille ohjelmalle.

3. YHTENÄISMARKKINOITA KOSKEVAN VISION TOTEUTTAMINEN

Esteiden poistaminen ei johda kestävään yhdentymiseen, jos yleisen edun valvomiseksi ei samalla kehitetä koko Euroopan laajuudessa sovellettavaa sääntelykehystä.

Yhtenäismarkkinoiden luomiseksi ja ylläpitämiseksi on monilla politiikan aloilla (esim. sisämarkkinat, kilpailu, verotus ja tulliasiat) käytetty erilaisia välineitä, ja niiden käyttöä olisi nyt tehostettava ja yhtenäistettävä. Viimeaikaisia ponnisteluja ”paremman sääntelyn” periaatteiden soveltamiseksi eli vaikutusten arviointien toteuttamiseksi, sidosryhmien kuulemiseksi ja käytännön ratkaisujen etsimiseksi täytäntöönpanokysymyksiin (esim. käytännönläheiset ennaltaehkäisy- ja ongelmanratkaisumenettelyt, SOLVIT-verkko ja vastaavat välineet ja EU-kuluttajaneuvontakeskukset ja muut tukiverkot) on jatkettava. Yhdentyneille tavaramarkkinoille on luotu perusta, jota olisi vahvistettava. Eri aloilla voimassa olevat lait ja määräykset on käytävä läpi järjestelmällisesti ja niihin on tehtävä tarvittavat tarkistukset, jotta voitaisiin taata, että ne vaikuttavat toivotulla tavalla ja ettei niiden soveltaminen aiheuta tarpeettomasti hallinnollisia kustannuksia ja hallinnollista työtä.

Yhtenäismarkkinoiden kehittyessä edelleen tarvitaan uutta lähestymistapaa, jossa keskitytään entistä enemmän seuraaviin näkökohtiin:

- **Suuntautuminen vaikutuksiin ja tuloksiin.** Kun yhtenäismarkkinoiden tavoitteena on perinteisesti ollut rajatylittävien kaupan esteiden poistaminen lähinnä sääntelyn avulla, tulevaisuudessa painopisteenä on saada markkinat toimimaan paremmin kansalaisten, kuluttajien ja yrittäjien eduksi ja edistää kuluttajan valintoja kunnioittavan ja sosiaalisesti ja ympäristökysymysten suhteen vastuullisen kilpailuun perustuvan liiketoimintaympäristön kehittymistä. EU:n toimintaa tarvitaan silloin, kun markkinat eivät toimi toivotulla tavalla, ja tilanteissa, joissa sen toiminnalla saavutetaan parhaimmat tulokset. Sen tulisi parantaa kykyään ennakoida rakenteellisia muutoksia ja arvioida niiden seurauksia. Tätä varten on tärkeää:
 - arvioida paremmin kansalaisten, kuluttajien ja yritysten tarpeita, ei vain taloudelliselta kannalta vaan myös valinnanmahdollisuuksien ja tyytyväisyyden näkökulmasta;
 - seurata tiiviimmin markkinoiden toimintaa ja suorituskykyä eri alojen ja kansantalouksien osalta, esimerkiksi eri aloilla tehtävien kyselyjen avulla;

- arvioida paremmin sosiaalisia vaikutuksia, joita yhdentymisen syveneminen ja eri alojen avautuminen kilpailulle tuovat mukanaan, sekä sitä, millä tavoin kansallisia ja EU:n laajuisia koheesio-ohjelmia voitaisiin käyttää avuksi talouden yhdentymiseen liittyvien muutosten ennakoimisessa ja niihin mukautumisessa.
- **Tehokkuus.** Välineiden käyttö yhdenmukaisella ja tehokkaalla tavalla 27 jäsenvaltion EU:ssa ei ole helppo tehtävä. Komissio hoitaa edelleen keskeistä tehtäväänsä perustamissopimuksen valvojana, kaikkia mahdollisia välineitä käyttäen, ja takaa jäsenvaltioiden välisen luottamuksen. Tässä tehtävässä sen on otettava huomioon 27 jäsenvaltion unionin myötä kasvanut moninaisuus ja löydettävä tapoja käyttää hyödyksi parhaita käytäntöjä ja edistää luottamusta, jonka varaan vastavuoroisen tunnustamisen järjestelmä rakentuu. Samaan aikaan tarvitaan riittävän joustava sääntelykehys, jolla pystytään vastaamaan yhä nopeammin tapahtuvaan muutokseen. Tämän vuoksi olisi käytettävä eri välineitä joustavasti ja monipuolisesti yhdistellen. Tässä yhteydessä olisi:
 - löydettävä sopiva tasapaino sääntöjen yhdenmukaistamisen ja vastavuoroisen tunnustamisen sekä direktiivien ja asetusten käytön välille ja mukautettava asianomaiset välineet toivottuihin tuloksiin;
 - kehitettävä lainsäädäntöä täydentäviä toimintatapoja, kuten virastojen työtä, ohjeistusta, parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä itse- ja yhteissääntelyä;
 - nopeutettava voimassa olevien sääntöjen yksinkertaistamista esimerkiksi kansallisen lainsäädännön analyttisen arvioinnin ja palveludirektiivissä esitetyn yhteistyömekanismin kaltaisten järjestelyjen avulla;
 - pantava kilpailusäännöt täytäntöön ennakoivasti;
 - parannettava EU:n lainsäädännön soveltamista ja soveltamisen valvontaa esimerkiksi rikkomisesta johtuvien menettelyjen hallinnointia tehostamalla ja tukemalla muita kuin oikeudellisia ongelmanratkaisutapoja.
- **Hajauttaminen ja verkostoituminen.** EU:n toimielimet eivät kyken yksin toteuttamaan toimivia yhtenäismarkkinoita. On mietittävä uudestaan, kuinka kaikki asianomaiset toimijat saataisiin mukaan hankkeeseen ja kuinka jäsenvaltiot saataisiin kokemaan yhtenäismarkkinat omaksi hankkeekseen. Tässä yhteydessä voitaisiin:
 - vahvistaa kansallisten sääntelyviranomaisten roolia ja parantaa jäsenvaltioiden hallinto-, oikeus- ja sääntelyviranomaisten välistä yhteistyötä ja verkostoitumista;
 - parantaa yhtenäismarkkinoiden eri osa-alueista vastaavien viranomaisten keskinäistä koordinoitua kansallisella tasolla, eri maiden välillä ja koko EU:n laajuudessa.

- **Reagointikyky globaaleissa kysymyksissä.** EU:n on ajateltava globaalisti – hyvin toimivia yhtenäismarkkinoita tarvitaan, jotta EU pystyisi kilpailemaan maailmanmarkkinoilla ja hyödyntämään globalisaation Euroopan eduksi. Maailmankaupan rakennemuutosten vaikutusten lieventämiseksi on perustettu globalisaatioon mukautumista tukeva eurooppalainen rahasto. Yhtenäismarkkinoiden painopisteet on kytkettävä maailmanlaajuiseen toimintaohjelmaan, joka käsittää esimerkiksi Dohan kauppaneuvottelut ja hiljattain käydyt kahdenväliset kauppaneuvottelut. Yhtenäismarkkinoilla olisi myös:
 - laajennettava joitakin yhtenäismarkkinoiden osa-alueita naapuruuspolitiikan kautta;
 - verrattava EU:n sääntöjä nykyistä useammin EU:n ulkopuolisissa maissa sovellettaviin sääntöihin;
 - seurattava järjestelmällisemmin tuonti- ja kuluttajahintoja sen toteamiseksi, siirtyvätkö maailmanmarkkinoille avautumisen edut edelleen kuluttajille;
 - edistettävä maailmanlaajuisesti yhdenmukaistettua sääntelyä – tarvittaessa antamalla eurooppalaisia normeja – kansainvälisten järjestöjen ja kahdenvälisen sopimusten kautta;
 - autettava eurooppalaisia valvontaviranomaisia ja yksityisiä sääntelyelimiä syventämään kansainvälistä yhteistyötä;
 - tehostettava EU:n tärkeimpien kauppakumppanien kanssa tehtävää kahdenvälistä sääntely-yhteistyötä.
- **Saavutettavuus ja tiedottaminen.** Kansalaisten, yritysten sekä paikallis- ja alueviranomaisten tietoisuutta yhtenäismarkkinoiden tarjoamista laajoista mahdollisuuksista ja niiden hyödyntämisestä on parannettava. Kysymyksiin ja ongelmiin olisi löydettävä selkeät vastaukset ja ratkaisut. Viestinnän parantamiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi yhdyntyneemmän Euroopan tarjoamista mahdollisuuksista on vielä paljon tehtävissä. Tässä yhteydessä voitaisiin:
 - kannustaa jäsenvaltioita ja alue- ja paikallisviranomaisia laatimaan tiedotussuunnitelmia;
 - järjeistää yhtenäismarkkinoiden tiedonlähteitä ja parantaa niiden tehtävien tuntemusta;
 - helpottaa pk-yritysten pääsyä yhden asiointipisteen järjestelmään;
 - järjestää kuluttajille mahdollisuus esittää ryhmäkanne tilanteissa, joissa yhden kantelijan kustannukset nousisivat suhteettoman korkeiksi;
 - järjestää kohdennettua koulutusta avaintehtävissä toimiville virkamiehille kansallisella tasolla;

- tarkistaa jäsenvaltioissa sijaitsevien komission edustustojen tehtäviä.

4. PÄÄTELMÄT

Yhtenäismarkkinat avaavat mahdollisuuksia, joiden ansiosta eurooppalaiset pystyvät vastaamaan uuden vuosituhannen haasteisiin ja saamaan täyden hyödyn globalistuvan maailman mukanaan tuomista eduista. Tulevina kuukausina on tarkoitus selvittää uusia lähestymistapoja uuden vuosituhannen yhtenäismarkkinoita koskevan vision toteuttamista varten.

Kattava yhtenäismarkkinoita koskeva tarkastelu on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä 2007. Siinä arvioidaan yhtenäismarkkinoiden tähänastisia saavutuksia ja selvitetään, missä suhteessa ja millä osa-alueilla ne ovat toimineet hyvin sekä myös syitä siihen, miksi kansalaiset eivät aina ole saaneet yhtenäismarkkinoista täyttä hyötyä. Huomattava osa tarkastelusta painottuu siihen, mitä olisi muutettava tai tehtävä toisin, jotta tulevaisuuden yhtenäismarkkinoihin liittyvä toimintapolitiikka laadittaisiin niin, että globalisaatiota käytetään hyödyksi ja siihen vaikutetaan EU:n kansalaisten hyväksymällä tavalla. Tarkastelussa esitetään mahdollisuuksien mukaan myös käytännön toimenpide-ehdotuksia ja tarvittaessa myös lainsäädäntöehdotuksia. Niiden kysymysten osalta, joiden kohdalla tämä ei vielä ole mahdollista, ilmoitetaan toimenpiteet ja aikataulu konkreettisten ehdotusten esittämistä varten.

Tarkastelussa tukeudutaan erilaisiin komission laatimiin selvityksiin ja analyyseihin. Valmisteluvaiheessa tarkastellaan yhtenäismarkkinoiden kehittämisessä tähän asti käytettyjä välineitä ja työskentelytapoja tarkoituksena arvioida niiden tehokkuutta ja miettiä, mitä muutoksia tulevaisuudessa mahdollisesti tarvitaan. Tarkoitus on selvittää huolellisesti, miten markkinaseurantaa voitaisiin parantaa. Kuluttajaoikeuden, terveyspalvelujen, tuotemarkkinoiden, teollis- ja tekijänoikeuksien sekä standardointielinten osalta on myös vireillä useita aloitteita. Niitä valmistellaan osana tarkastelua, ja ne vastaavat täysin tässä väliraportissa esitettyä visiota.

Aikatauluehdotuksessa on pyritty siihen, että yhtenäismarkkinoita koskevasta tarkastelusta käytäviin perusteellisiin keskusteluihin neuvoston eri kokoonpanoissa ja EU:n toimielinten välillä on riittävästi aikaa ja että kevään 2008 Eurooppa-neuvosto voi esittää siitä selkeät poliittiset päätelmät. Raportin sekä sosiaalista todellisuutta koskevan kartoituksen päätelmät ja ehdotukset olisi myös otettava huomioon, kun Lissabonin strategian yhteydessä arvioidaan uudelleen kasvua ja työllisyyttä koskevia yhteisön suuntaviivoja.

Yhteismarkkinat ovat väline, eivät päämäärä sinänsä. Niiden ansiosta pitäisi EU:ssa kaikkien yksilöiden, kuluttajien ja yritysten pystyä käyttämään mahdollisimman hyvin hyödykseen yhä avoimemman ja yhdentyneemmän EU:n tarjoamat mahdollisuudet. Niiden ansiosta voidaan edistää Euroopan kansalaisten etuja globalisaation kaudella, sillä ne lisäävät Euroopan vahvuutta ja vaikutusvaltaa maailmannäyttämöllä. Niiden ansiosta voidaan ohjata talouskasvua ja saavuttaa kilpailukykyinen ja avoin Eurooppa, jolla on vilkkaat markkinat ja terveet kauppasuhteet, joka pystyy toimimaan yhteisvastuullisesti ja tarjoamaan täystyöllisyyden, kaikkien saatavilla olevat yleishyödylliset palvelut sekä tiukat sosiaali- ja ympäristönormit ja joka suuntaa tulevaisuuteen panostamalla merkittävästi tutkimukseen ja koulutukseen. Syksyllä valmistuva komission raportti esittää nämä tavoitteet toimintastrategiana, jolla toteutetaan uuden vuosituhannen yhtenäismarkkinat.

LIITE: YHTENÄISMARKKINOIDEN TÄHÄNASTISET SAAVUTUKSET

Yhtenäismarkkinat ovat olleet alusta alkaen Euroopan yhteisön tavoitteena. Heinäkuussa 1968 toteutunut täysipainoinen tulliliitto, joka merkitsi kaikkien tullien poistamista jäsenvaltioiden välisestä kaupasta, oli ensimmäinen askel kohti tämän tavoitteen saavuttamista.

Näiden ensimmäisten saavutusten pohjalta aloitettu yhtenäismarkkinahanke käynnistettiin varsinaisesti komission vuonna 1985 laatimalla suunnitelmalla, jonka jäsenvaltiot vahvistivat Euroopan yhtenäisasiakirjassa vuonna 1986. Siinä asetettiin 31. joulukuuta 1992 määräajaksi, johon mennessä EU:n sisäiset rajat poistettaisiin ja ihmiset, tavarat, palvelut ja pääoma voisivat liikkua vapaasti.

Vuosikymmen myöhemmin komissio laati yksityiskohtaisen arvion 1. tammikuuta 1993 tapahtuneen rajojen avaamisen jälkeen tapahtuneesta kehityksestä ja esitti yhteenvedon EU:n sisämarkkinoiden saavutuksista vuosilta 1992–2002 [SEK(2002) 1417].

Yhtenäismarkkinoiden taloudellisista vaikutuksista laadittu analyysi päivitettiin hiljattain komission talous- ja rahoitusasioiden pääosaston julkaisulla (*European Economy Economic Papers* nro 271, tammikuu 2007). EU:n kansalaisten ja yritysten näkemykset ja kokemukset olivat äskettäin toteutettujen eurobarometrikyselyjen aiheena.

Seuraavassa on esimerkkejä Euroopan yhtenäismarkkinoiden loppuun saattamisesta saatavista eduista.

(1) Eläminen Euroopan yhtenäismarkkinoilla – kansalaisten saamat edut

- Henkilökohtaiset tulot kasvoivat 480 eurolla vuonna 2006 verrattuna tilanteeseen ilman yhtenäismarkkinoita. Tämä vastaa 2,2 prosentin BKT:n kasvua vuosina 1992–2006.
- Kansalaisilla on mahdollisuus opiskeluun ulkomailla, mitä 84 prosenttia EU:n kansalaisista pitää myönteisenä seikkana. Tähän mennessä 1,2 miljoonaa nuorta on suorittanut osan opinnoistaan toisessa jäsenvaltiossa Erasmus-ohjelman puitteissa.
- Kansalaisilla on paremmat mahdollisuudet matkailuun toisessa jäsenvaltiossa. Verrattuna tilanteeseen vuosikymmen sitten valtaosa (72 prosenttia) jäsenvaltioiden kansalaisista katsoo matkustamisen EU:n alueella ja erityisesti Schengenin sopimuksen allekirjoittaneissa maissa helpottuneen.
- Kansalaisilla on oikeus työskennellä ja asua ulkomailla. Vaikka jäljellä on vielä joitakin väliaikaisia rajoituksia, 70 prosenttia eurooppalaisista pitää myönteisenä mahdollisuutta työskennellä toisessa jäsenvaltiossa. Yli 15 miljoonaa EU:n kansalaista on muuttanut toiseen maahan työskentelemään tai viettämään eläkepäiviä. Heillä on aktiivinen ja passiivinen äänioikeus asuinmaassaan. EU:n siirtotyöläisillä on oikeus tasa-arvoiseen kohteluun työ sopimusten tekemisen, palkkauksen ja muiden työehtojen samoin kuin sosiaali- ja veroetuuksien osalta. Myös heidän perheenjäsenensä voivat muuttaa kyseiseen maahan kansalaisuudestaan riippumatta. Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotto on helpottanut terveydenhoitokulujen korvaamista oleskeltaessa tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa. Voimassa on monia lakeja ja ohjelmia, joilla helpotetaan

tutkijoiden liikkuvuutta ja taataan tutkintotodistusten automaattinen tunnustaminen monilla ammattialoilla, kuten arkkitehdin, kättilön, farmaseutin, lääkärin, sairaanhoitajan, hammaslääkärin ja eläinlääkärin ammateissa.

- Tarjolla on enemmän laadukkaita tavaroita ja palveluja. Kolme neljästä eli 75 prosenttia eurooppalaisista katsoo, että mahdollisuudella pitää muiden jäsenvaltioiden tuotteita kaupan samoin ehdoin kuin kotimaisia tuotteita on ollut myönteinen vaikutus. Kansalaisista 73 prosenttia on sitä mieltä, että yhtenäismarkkinat ovat edistäneet tuote- ja palveluvalikoiman parantamista. Euron käyttöönotto on helpottanut maiden välistä hintavertailua.
- Tavaroiden ja elintarvikkeiden hinnat ovat usein alentuneet kansallisten markkinoiden avautumisen ja siitä seuranneen kilpailun lisääntymiseen myötä. Eurooppalaisista 67 prosenttia pitää kilpailun lisääntymistä esimerkiksi liikenteen, televiestinnän sekä pankki- ja vakuutuspalvelujen aloilla hyvänä asiana. Televiestintäalan kilpailu on vauhdittanut edistyksellisten innovatiivisten palvelujen kehittämistä ja laajakaistaverkkojen rakentamista ja käyttöönottoa. Tällä hetkellä 85 prosenttia EU:n väestöstä asuu laajakaistaverkkojen peittoalueilla. Perinteisten kansallisten monopolien laskuttamat koti- ja ulkomaanpuhelukustannukset ovat alentuneet keskimäärin yli 40 prosenttia vuoden 2000 ja 2006 välisenä aikana.
- Kansalaisilla on täysi kuluttajansuoja käydessään ostoksilla kotimaansa ulkopuolella. Valtaosa (53 prosenttia) kansalaisista katsoo sisämarkkinasääntöjen parantaneen kuluttajansuojaa EU:ssa. Esimerkiksi tiukat tuoteturvallisuusvaatimukset, harhaanjohtavan mainonnan ja kohtuuttomien sopimusehtojen torjunta, lentomatkustajien oikeuksien määrittely ja mahdollisuus pankkitilin avaamiseen toisessa jäsenvaltiossa on varmistettu erityisin EU-säädöksin.
- Avoimempien, kilpailukykyä edistävien julkisia hankintoja koskevien sääntöjen ansiosta hallitukset voivat kohdistaa aiempaa enemmän varoja terveydenhuollon ja koulutuksen kaltaisiin painopistealueisiin. Esimerkiksi rautatiekaluston hinta on alentunut 40 prosenttia.

(2) Toimiminen Euroopan yhtenäismarkkinoilla – yritysten saamat edut

- Lähes 500 miljoonan asukkaan yhtenäismarkkinat antavat suuremmille yrityksille mahdollisuuden valtaviin mittakaavasäästöihin. Samaan aikaan pk-yrityksille on avautunut uusia vientimarkkinoita, joille niillä ei ollut aiemmin mahdollisuuksia siirtyä siitä aiheutuneiden kulujen ja ongelmien vuoksi.
- Valtioiden rajat ylittävä kauppa on helpottunut EU:ssa. Rajamuodollisuuksien poistuminen ja euron käyttöalueen laajentuminen ovat mahdollistaneet toimitusaikojen lyhentämisen ja kustannusten alenemisen. Ennen rajojen häviämistä jo pelkästään verojärjestelmässä tarvittiin vuosittain 60 miljoonaa tullausasiakirjaa. Ne ovat nyt muuttuneet tarpeettomiksi. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen noudattaminen merkitsee lisäksi useimmissa tapauksissa sitä, että yrityksiltä vaaditaan vain yksi lupa – kotijäsenvaltiostaan hankittu – tarjotakseen tuotetta tai palvelua missä tahansa EU:n alueella. Näin on jopa silloin, kun teknisiä eritelmiä tai muita sääntöjä ei ole yhdenmukaistettu.

SOLVIT-verkon kaltaisilla ongelmanratkaisuvälineillä voidaan vastata rajatylittävään kauppaan liittyviin kysymyksiin.

- Yrityksen perustaminen tai ostaminen on helpottunut. Eurooppalaisten liiketoiminnan tukiverkostojen kaltaiset verkostot auttavat uusia yrittäjiä yrityksen perustamisessa eri puolilla Europpaa. EU:n aluepolitiikka on keskeisessä asemassa pk-yrityksille suunnattujen yritystukipalvelujen kehittämisessä. Yrityksiä voidaan tukea esimerkiksi rahoituksen hankinnassa, yritysjohdossa ja markkinoinnissa. EU:n kilpailulainsäädännöllä turvataan tasapuoliset edellytykset sulautumien ja yrityskauppojen toteutukseen EU:n alueella. Eri EU-maissa rekisteröityjen eurooppalaisten yritysten sulautumista on yksinkertaistettu, sillä niillä on vastedes mahdollisuus perustaa nk. eurooppayhtiö.
- EU:n normien ja merkintöjen käyttö on yleistynyt. Teknisen yhdenmukaistamisen ja standardointielinten työskentelyn ansiosta vaadittujen normien mukaiset tavarat voivat liikkua vapaasti yhtenäismarkkinoilla. Tämä tuo yrityksille pääsyn EU:n laajuisille markkinoille ja merkitsee menettelyjen yksinkertaistumista ja kustannusten alenemista. Lisäksi sillä voidaan vaimistaa tekninen yhteentoimivuus ja tiukat turvastandardit.
- Tarjolla on uusia sopimussuhteita ja rahoituslähteitä. Yritykset voivat nyt tehdä sopimustarjouksen tavaroiden ja palvelujen tarjoamisesta muiden jäsenvaltioiden viranomaisille julkisten hankintamenettelyjen avautumisen myötä.
- Sekä pienet kaupalliset käyttäjät että suuremmat yritykset ovat hyötäneet televiestintä- ja sähkökustannusten alenemisesta niissä jäsenvaltioissa, joissa nämä markkinasegmentit on avattu kilpailulle.
- Yrityksille koituva hyöty kasvaa edelleen rahoitusmarkkinoiden toimintasuunnitelman toteuduttua, sillä sen myötä kaikenkokoisten yritysten saataville asetetaan edullisempaa rahoitusta ja pörssiyritysten ei enää tarvitse noudattaa 27:ää keskenään erilaista kansallista säännöstöä hankkiessaan rahoitusta.